

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Міжнародний досвід обмеження готівкових розрахунків та збільшення безготівкових розрахунків

Національний банк України
03 вересня 2015 року

Забезпечити подальший розвиток безготівкового обігу та розвиток роздрібних безготівкових платежів з використанням електронних платіжних засобів:

(i) Розробити політику готівкового обігу, спрямовану на ефективне, безперебійне та безпечне проведення операцій з готівкою, а також на поступове зниження частки готівкового обігу на користь безготівкового

(iv) Створити умови збільшення безготівкових розрахунків шляхом впровадження інноваційних платіжних продуктів та розвитку електронних платежів та їх інфраструктури

Діючі обмеження готівкових розрахунків

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

**Постанова
Правління НБУ від
06.06.2013 № 210**

На виконання вимог статті 1087 Цивільного кодексу України Правлінням Національного банку України прийнято постанову від 06 червня 2013 року № 210 «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою».

Гранична сума розрахунків готівкою (з 1 вересня 2013 року):

- підприємства (підприємці) між собою протягом одного дня – **10 000 грн.**
- фізична особа з підприємством (підприємцем) протягом одного дня за товари (роботи, послуги) – **150 000 грн.**
- фізичні особи між собою за договорами купівлі-продажу, які підлягають нотаріальному посвідченню - **150 000 грн.**

**Чинники, що
враховувались**

- введення обмеження вперше в Україні;
- 150 000 гривень – сума, що підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу;
- аналіз інфраструктури для використання платіжних інструментів;
- значні обороти готівки поза банками;
- потреба в забезпеченні стабільних надходжень готівки до банківської системи і прискоренні її обігу.

Обмеження у сумі 150 000 гривень не зачіпало інтереси більшості населення, оскільки стосувалося лише великих покупок.

Світовий досвід свідчить про існування аналогічних обмежень у багатьох країнах світу

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Назва країни	Гранична сума розрахунків	Рік введення обмеження	Назва країни	Гранична сума розрахунків	Рік введення обмеження
Франція	1 тис. євро	з 01.09.2015, 2005 – 3 тис. євро	Іспанія	2,5 тис. євро	2012
Португалія	1 тис. євро	2012	Італія	1 тис. євро	2012, раніше – 2,5 тис. євро
Словаччина	5 тис. євро для юр. осіб, 15 тис. євро для фіз. осіб	2013	Болгарія	15 тис. болг. левів; 10 тис. болг. левів при купівлі нерухомості	2011
Чехія	≈ 14 тис. євро	2004	Греція	1,5 тис. євро	2012, раніше – 3 тис. євро
Бельгія	3 тис. євро	2014, 2012 – 5 тис. євро, раніше – 15 тис. євро			

У більшості країн світу обмеження на розрахунки готівкою встановлено законами, а не центральними банками. Так в жодній з країн ЄС обмеження на розрахунки готівкою не встановлено центральним банком, такі обмеження визначено на законодавчому рівні (Бельгія, Болгарія, Греція, Іспанія, Італія, Португалія, Словаччина, Франція, Чехія).

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Переваги запровадження обмежень

- *розширення безготівкових розрахунків;*
- *залучення коштів до банківської системи;*
- *ресурс для кредитування економіки;*
- *обмеження не будуть зачіпати щоденних покупок населення, оскільки стосуватимуться лише великих покупок;*
- *сприятиме зменшенню обсягів тіньової економіки, легалізації доходів населення, боротьби з корупцією, збільшенню прозорості фінансових потоків.*

Суб'єктам економічної діяльності немає чого побоюватись, якщо вони працюють прозоро

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Ринок платіжних карток

Тренд:

за період з 01 жовтня 2014 року по 01 липня 2015 року на ринку платіжних карток в Україні спостерігається зростання обсягів та кількості операцій з використанням платіжних карток:

кількості безготівкових платежів – на 8,5%;

частки кількості безготівкових платежів – на 1,0% загальної кількості безготівкових платежів з їх використанням;

обсягу операцій через мережу Інтернет – на 2,0%;

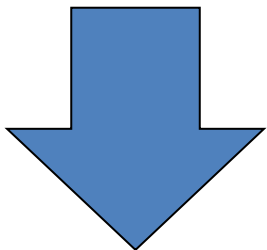
кількості операцій через мережу Інтернет – на 9,6%.

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Розвиток платіжної інфраструктури

Законом України “Про платіжні системи ...” п. 14.19 стаття 14 було встановлено, що суб'єкти господарювання зобов'язані забезпечувати можливість здійснення держателями електронних платіжних засобів розрахунків у безготівковій формі за продані товари (надані послуги)

Виконано:

Внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів № 1177 від 17.08.2002 «Про затвердження Положення про порядок накладення та стягнення штрафів за порушення законодавства про захист прав споживачів»

Не виконано:

постанова Кабінету Міністрів № 878 від 29.09.2010 «Про здійснення розрахунків за продані товари (надані послуги) з використанням спеціальних платіжних засобів» не приведена у відповідність до ст.14 Закону України “Про платіжні системи ...”

Національний банк України ініціював зміни:

- звернення до Кабінету Міністрів України (лист від 23.07.2015р.);
- звернення до Міністерства економічного розвитку і торгівлі (лист від 30.07.2015 р.)

! Комплексна програма розвитку фінансового сектору до 2020 року => розвиток

платіжної інфраструктури

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Індія

Стимулювання безготівкових розрахунків

міжнародний досвід: окремі

приклади

Бізнес спільнота Індії

Зменшено **вартість торгівельних терміналів**. Співпраця національної компанії Linkwell Telesystems з міжнародною платіжною системою Visa дозволила знизити вартість випуску POS-терміналів на 50%.

Мексика

Банк Мексики, Міністерство фінансів

Банк Мексики має право **регулювання міжбанківських комісій і вартості клірингових послуг**. Окрім того проводить освітню роботу з комерційними банками, спрямовану на роз'яснення важливості і зручності для банків збільшення обсягу безготівкових операцій. Міністерством фінансів Мексики створено спеціальний фонд (FIMPE), який дозволяє отримувати **податкові відрахування по інвестиціям в інфраструктуру з прийому безготівкових платежів**. **Згідно з вимогою уряду Мексики банками здійснюється розвиток систем інтернет-банкінгу з метою надання клієнтам можливості сплати податків за допомогою інтернет-технологій**

Південна
Корея

Уряд південної Кореї

Підприємствам торгівлі та послуг, які приймають до оплати банківські карти, надаються податкові пільги.

Власникам карток зменшується сума прибуткового податку, залежно від обсягів покупок з використанням банківських карт.

Максимальна величина кредитів готівкою обмежена до 610 дол. США на місяць.

Підприємствам торгівлі та послуг з річним обсягом продажів понад 18 000 дол. США в обов'язковому порядку зобов'язані приймати до оплати банківські картки.

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Стимулювання безготівкових розрахунків

міжнародний досвід: окремі приклади

США

Федеральна резервна система

Починаючи з 1999 р, всі **федеральні державні платежі** проводяться **тільки в електронній формі**. Співробітникам, які не мають персонального банківського рахунку, Казначейством США відкривається рахунок для перерахування на нього заробітної плати, пенсій та інших видів винагороди.

Виплата федеральної допомоги безробітним проводиться виключно на картки, що за своїми функціями аналогічні дебетовим карткам.

Бельгія

Підприємствам торгівлі та послуг заборонено відмовляти в прийомі платежу на суму від 250 євро, здійсненого з використанням чека або банківського рахунку.

Оплата придбаного нерухомого майна повинна проводитися з банківського рахунку. Виняток: оплата готівкою в сумі, що не перевищує 10% від загальної суми угоди (максимально може становити 15 000 євро);

Оплата певних видів податків повинна проводитися виключно з банківського рахунку (прибутковий податок, податок на майно).

Німеччина

Європейська платіжна рада

Організації-одержувачі використовують платіжний інструмент **“прямий дебет”** для отримання регулярних платежів від фізичних осіб за газ, воду, електроенергію, телефон, страхові премії, сплати внесків за іпотеку, кредити та ін.

Вплив безготівкових платежів на економіку

Ефекти від
збільшення
безготівкових
платежів:

зростання споживання

зменшення обсягів тіньової економіки

збільшення бази оподаткування

зменшення витрат на обслуговування готівки

Збільшення використання карток на 1% призводить до зростання споживання на 0,056% і зростання ВВП на 0,032% (дослідження агентства Moody's)